

Medicinski fakultet u Rijeci

IZVEDBENI NASTAVNI PLAN 2021/2022

Za kolegij

Smrt

Studij:	Medicina (R) (izborni) Sveučilišni integrirani prijediplomski i diplomski studij
Katedra:	Katedra za oftalmologiju
Nositelj kolegija:	prof. dr. sc. Lončarek Karmen, dr. med.
Godina studija:	1
ECTS:	1.5
Stimulativni ECTS:	0 (0.00%)
Strani jezik:	Ne

Podaci o kolegiju:

Svrha je kolegija upoznati buduće liječnike s filozofskim aspektom smrti, kao priprema za suočavanje s biološkim, psihološkim i socijalnim aspektima smrti, umiranja i patnje.

Ciljevi kolegija:

Upoznati temeljne pojmove i definicije filozofije smrti.

Osposobiti se za analizu i kritički pristup prema vrednovanju smrti i umiranja.

Poticati razvoj kritičkog mišljenja prema temeljnim egzistencijalnim problemima.

Osposobiti se za primjenu osnovnih metoda i načela filozofskog mišljenja.

Osposobiti se za transfer filozofskih spoznaja u bio-medicinske teorije i kliničku praksu.

Povezati suvremenu analitičku filozofiju smrti sa suvremenim medicinskim znanostima.

Pohađanjem nastave, aktivnim sudjelovanjem u filozofskim raspravama i izradom seminarskog rada studenti i studentice će:

Identificirati filozofiju kao temeljnu disciplinu i njen doprinos medicinskim znanostima.

Definirati i objasniti temeljne pojmove i različite definicije i shvaćanja pojma smrti i umiranja.

Objasniti i kritički prosuditi filozofske teorije koje objašnjavaju fenomen smrti.

Analizirati i kritički promišljati činjenicu smrtnosti i njen odnos prema vrijednosti života.

Objasniti i razlikovati različite teoretske pristupe vrednovanja smrti.

Usporediti i upotrijebiti različite filozofske teorijsko-metodološke pristupe smrti relevantne za područje medicine.

Objasniti, razlikovati i primijeniti specifična znanja i vještine koja proizlaze iz filozofske analize smrti.

Razviti kritičko, argumentirano mišljenje na ontološkim, epistemološkim, vrijednosnim, etičkim i bioetičkim filozofskim problemima povezanih sa smrću.

Razviti sposobnost i vještinu strukturiranja argumentacije logičkom jasnoćom i točnošću.

Kolegij obuhvaća metafizička, vrijednosna, etička i bioetička pitanja koja se problematiziraju iz tradicionalne i suvremene analitičke filozofske perspektive:

UVOD

Uvod u filozofsko mišljenje za studente medicine

Što je filozofija?

Filozofski pristup fenomenu smrti

Važnost smrti

Zašto misliti o smrti?

Važnost smrti u ljudskoj kulturi

Smrt i religije

Smrt u filozofiji

Strah od smrti kao uzročnik ljudskih vjerovanja

Što smrt čini važnom?

Što je smrt?

Pojmovni odnos smrti i života

Biološki pojam smrti

Psihološki pojam smrti

Pluralistički pojam smrti

Smrt kao odlazak (odvajanje) duše

Misterioznost smrti

Je li smrt nespoznatljiva?

Je li moguće zamisliti vlastitu smrt?

Je li smrt nemisliva?

Smrt i ništavilo

Život nakon smrti

Je li "život nakon smrti" oksimoron?

Što znači sintagma "život nakon smrti"?

Pogrešno razumijevanje "života nakon smrti"

Je li život nakon smrti moguć?

Platonovski model života nakon smrti

Logičke mogućnosti života nakon smrti

Zamjena tijela

Logički status uskrснуća

Rekonstitucija (naših) atoma

Model "Zvezdanih staza"

Transhumanizam

Zavaravanje smrti kao temeljna ideja transhumanizma

Osobni identitet

Problem razdvajanja identiteta

Problem dupliciranja identiteta

Ljudska životinja

Nesreća mrtvih

Može li se mrtvima nanijeti nepravda?

Može li se mrtvima nanijeti šteta?

Želje i interesi (mrtvih) osoba

Posthumna zla i dobra

Zlo smrti – epikurejsko gledište

Je li loše umrijeti?

Varijacije epikurejskog gledišta (slabi, umjereni, jaki i ekstremni epikurizam)

Praktične posljedice epikurejskog gledišta

Zlo smrti – epikurejski argumenti (smrt nije zlo)

Argument simetrije vremena

Prenatalno i postmortalno zlo (simetrija rođenja i smrti)

Sklonost k budućnosti

Argument nepostojanja subjekta i nemogućnosti iskustva

Zlo smrti – deprivacijsko gledište (smrt kao zlo)

Kritika epikurejskog gledišta

Deprivacijska teorija ili zašto je smrt zlo

Mogući životi i zlo smrti

Čija smrt je gora?

Besmrtnost

Je li loše biti smrtno biće?

Slučaj Makropulos ili prokletstvo besmrtnosti

Uvjeti poželjnosti besmrtnosti

Smrtnost, motivacija i narativna struktura života

Strah od smrti

Aspekti straha od smrti – čega se bojimo kada se bojimo smrti

Uvjeti racionalnog straha

Racionalne emocije prema smrti

Samoubojstvo: smrt kao rješenje

Smrt i autentičnost smrti

Zašto je život vrijedan življenja

Smislenost života – kriteriji i standardi

Bitak prema smrti ili živjeti suočen sa smrtnošću

Distanzija

Eutanazija

Ortotanazija

Pravo na smrt

Asistirano samoubojstvo

Medicinska pogreška sa smrtnom posljedicom

Smrtna kazna

Vrijednost života

Bioetička pitanja o smrti

Popis obvezne ispitne literature:

Popis dopunske literature:

Nastavni plan:

Vježbe popis (s naslovima i pojašnjenjem):

V1. Filozofija - postojanje - svijet

Klasične sheme odnosa prema smrti

V2. Proces - događaj - trenutak - stanje

Identificirati i razlučiti filozofsko argumentirano mišljenje od svakodnevnog i kulturološko-psihološki uvjetovanog mišljenja o smrti.

V3. Vjerovanje: vjerovati - sumnjati - dokazati - prihvatiti - valjanost

Interpretirati biološki, psihološki i pluralistički pojam smrti s ciljem razumijevanja i logičkog utemeljenja mišljenja o smrti.

V4. Smrt - umiranje - nepostojanje

Identificirati i raspravljati ključne probleme s kojima se susreće čovjek suočen s vlastitom smrtnošću. Objasniti značenje pojma „život nakon smrti“ i razumjeti mogućnosti logičke održivosti navedenog pojma, prepoznati pogrešna razumijevanja navedenog pojma.

V5. Vrijednost smrti

Razlučiti značenje koncepta štete i dobrobiti (zla i dobra) za osobe te primijeniti navedene koncepte na slučajeve mrtvih.

Prepoznati odnos između psiholoških sklonosti i racionalnih argumenata u odnosu na smrt.

V6. Zlo, subjekt, vrijeme - deprivacijski odgovori

Definirati i razumjeti deprivacijsko gledište o zlu smrti te isto primijeniti na konkretne slučajeve smrti osoba. Objasniti pojmove i odnos besmrtnosti i poželjnosti života. Analizirati ove pojmove na teoretskim i konkretnim primjerima. Raspraviti ulogu ideje besmrtnosti u svakodnevnom stavu prema životu i smrti. Analizirati racionalnost emocija prema smrti, identificirati različite aspekte straha od smrti. Kritički vrednovati različite argumente za/protiv samoubojstva, prepoznati svijest o smrti kao jedan od temelja autentičnog življenja.

V7. Zlo smrti i životinje

Objasniti pojmove i odnos besmrtnosti i poželjnosti života. Analizirati ove pojmove na teoretskim i konkretnim primjerima. Raspraviti ulogu ideje besmrtnosti u svakodnevnom stavu prema životu i smrti.

V8. Smisao života: postojanje - vrijednosti - izbor

Sintetizirati, usustaviti, razumjeti filozofske pojmove, argumente i stavove o smrti i smislu života.

V9. Filozofska „crna rupa“ pitanja vrijednosti smrti

Objasniti teoretska utemeljenja vrijednosti života, analizirati odnos vrijednosti smrti i vrijednosti života.

V10. Strahovi

Analizirati racionalnost emocija prema smrti, identificirati različite aspekte straha od smrti. Kritički vrednovati različite argumente za/protiv samoubojstva, prepoznati svijest o smrti kao jedan od temelja autentičnog življenja.

Predavanja popis (s naslovima i pojašnjenjem):

P1. Uvod u filozofsko mišljenje za studente medicine. Važnost smrti. Što je „smrt“. Što je filozofija? / Filozofski pristup fenomenu smrti. Zašto misliti o smrti? Važnost smrti u ljudskoj kulturi / Smrt i religije / Smrt u filozofiji / Strah od smrti kao uzročnik ljudskih vjerovanja / Što smrt čini važnom? Pojemni odnos smrti i života / Biološki pojam smrti / Psihološki pojam smrti / Pluralistički pojam smrti / Smrt kao odlazak (odvajanje) duše.

Identificirati i razlučiti filozofsko argumentirano mišljenje od svakodnevnog i kulturološko-psihološki uvjetovanog mišljenja o smrti. Razlikovati i definirati psihološka, sociološka, religijska i filozofska pitanja o smrti. Interpretirati biološki, psihološki i pluralistički pojam smrti s ciljem razumijevanja i logičkog utemeljenja mišljenja o smrti.

P2. Misterioznost smrti. Logičke mogućnosti života nakon smrti. Transhumanizam. Je li smrt nepoznatljiva? / Je li moguće zamisliti vlastitu smrt? / Je li smrt nemisliva? / Smrt i ništavilo. Je li "život nakon smrti" oksimoron? / Što znači sintagma "život nakon smrti"? / Pogrešno razumijevanje "života nakon smrti" / Je li život nakon smrti moguć? / Platonovski model života nakon smrti / Zamjena tijela / Logički status uskrснуća / Rekonstitucija (naših) atoma / Model "Zvezdanih staza". Zavaravanje smrti kao temeljna ideja transhumanizma / Osobni identitet / Problem razdvajanja identiteta / Problem dupliranja identiteta / Ljudska životinja.

Identificirati i raspravljati ključne probleme s kojima se susreće čovjek suočen s vlastitom smrtnošću. Objasniti značenje pojma „život nakon smrti“ i razumjeti mogućnosti logičke održivosti navedenog pojma, prepoznati pogrešna razumijevanja navedenog pojma. Identificirati temeljne teorije osobnog identiteta. Definirati ideju transhumanizma i njenu logičku održivost.

P3. Nesreća mrtvih. Zlo smrti - epikurejsko gledište. Zlo smrti - epikurejski argumenti (smrt nije zlo). Može li se mrtvima nanijeti nepravda? / Može li se mrtvima nanijeti šteta? Želje i interesi (mrtvih) osoba / Posthumna zla i dobra. Je li loše umrijeti? / Varijacije epikurejskog gledišta (slabi, umjereni, jaki i ekstremni epikurizam) Praktične posljedice epikurejskog gledišta. Argument simetrije vremena / Prenatalno i postmortalno zlo (simetrija rođenja i smrti) / Sklonost k budućnosti / Argument nepostojanja subjekta i nemogućnosti iskustva.

Razlučiti značenje koncepta štete i dobrobiti (zla i dobra) za osobe te primijeniti navedene koncepte na slučajeve mrtvih. Definirati epikurejsko gledište o vrijednosti smrti za osobu koja umre. Prepoznati epikurejsku argumentaciju u svakodnevnom suočavanju sa smrću. Identificirati različite epikurejske argumente. Prepoznati odnos između psiholoških sklonosti i racionalnih argumenata u odnosu na smrt.

P4. Zlo smrti - deprivacijsko gledište (smrt kao zlo). Besmrtnost. Strah od smrti. Kritika epikurejskog gledišta / Deprivacijska teorija ili zašto je smrt zlo / Mogući životi i zlo smrti / Čija smrt je gora? Je li loše biti smrtno biće? / Slučaj Makropulos ili prokletstvo besmrtnosti / Uvjeti poželjnosti besmrtnosti / Smrtnost, motivacija i narativna struktura života. Aspekti straha od smrti - čega se bojimo kada se bojimo smrti / Uvjeti racionalnog straha / Racionalne emocije prema smrti / Samoubojstvo: smrt kao rješenje / Smrt i autentičnost smrti.

Definirati i razumjeti deprivacijsko gledište o zlu smrti te isto primijeniti na konkretne slučajeve smrti osoba. Objasniti pojmove i odnos besmrtnosti i poželjnosti života. Analizirati ove pojmove na teoretskim i konkretnim primjerima. Raspraviti ulogu ideje besmrtnosti u svakodnevnom stavu prema životu i smrti. Analizirati racionalnost emocija prema smrti, identificirati različite aspekte straha od smrti. Kritički vrednovati različite argumente za/protiv samoubojstva, prepoznati svijest o smrti kao jedan od temelja autentičnog življenja.

P5. Vrijednost života. Metafizika smrti i praktični stavovi. Sinteza gradiva i priprema za pisani ispit. Zašto je život vrijedan življenja / Smislenost života - kriteriji i standardi / Bitak prema smrti ili živjeti suočen sa smrtnošću. Metafizičke teorije vrijednosti smrti / Samoubojstvo / Ubojstvo / Smrtna kazna / Eutanazija / Abortus

Objasniti teoretska utemeljenja vrijednosti života, analizirati odnos vrijednosti smrti i vrijednosti života. Sintetizirati, usustaviti, razumjeti filozofske pojmove, argumente i stavove o smrti. Problematicirati filozofske teorije u svrhu pripreme za pisani ispit.

Seminari popis (s naslovima i pojašnjenjem):

S1. Racionalnost i strah od smrti

Identificirati i razlučiti filozofsko argumentirano mišljenje od svakodnevnog i kulturološko-psihološki uvjetovanog mišljenja o smrti. Razlikovati i definirati psihološka, sociološka, religijska i filozofska pitanja o smrti.

S2. Zlo smrti

Razlučiti značenje koncepta štete i dobrobiti (zla i dobra) za osobe te primijeniti navedene koncepte na slučajeve mrtvih.

S3. Biti mrtav

Definirati i razumjeti deprivacijsko gledište o zlu smrti te isto primijeniti na konkretne slučajeve smrti osoba. Objasniti pojmove i odnos besmrtnosti i poželjnosti života. Analizirati ove pojmove na teoretskim i konkretnim primjerima.

S4. Zašto je smrt loša?

Razlučiti značenje koncepta štete i dobrobiti (zla i dobra) za osobe te primijeniti navedene koncepte na slučajeve mrtvih. Definirati epikurejsko gledište o vrijednosti smrti za osobu koja umre. Prepoznati epikurejsku argumentaciju u svakodnevnom suočavanju sa smrću. Identificirati različite epikurejske argumente. Prepoznati odnos između psiholoških sklonosti i racionalnih argumenata u odnosu na smrt.

S5. Nestajanje i nepostojanje

Interpretirati biološki, psihološki i pluralistički pojam smrti s ciljem razumijevanja i logičkog utemeljenja mišljenja o smrti. Identificirati i raspravljati ključne probleme s kojima se susreće čovjek suočen s vlastitom smrtnošću.

S6. Vrijednost smrti

Definirati i razumjeti deprivacijsko gledište o zlu smrti te isto primijeniti na konkretne slučajeve smrti osoba. Raspraviti ulogu ideje besmrtnosti u svakodnevnom stavu prema životu i smrti. Analizirati racionalnost emocija prema smrti, identificirati različite aspekte straha od smrti.

S7. Korist i šteta nakon smrti

Definirati i razumjeti deprivacijsko gledište o zlu smrti te isto primijeniti na konkretne slučajeve smrti osoba. Objasniti pojmove i odnos besmrtnosti i poželjnosti života. Analizirati ove pojmove na teoretskim i konkretnim primjerima. Raspraviti ulogu ideje besmrtnosti u svakodnevnom stavu prema životu i smrti.

S8. U obranu samoubojstva

Kritički vrednovati različite argumente za/protiv samoubojstva, prepoznati svijest o smrti kao jedan od temelja autentičnog življenja.

S9. Smrtna kazna

Objasniti teoretska utemeljenja vrijednosti života, analizirati odnos vrijednosti smrti i vrijednosti života. Sintetizirati, usustaviti, razumjeti filozofske pojmove, argumente i stavove o smrti.

S10. Transhumanizam

Identificirati temeljne teorije osobnog identiteta. Definirati ideju transhumanizma i njenu logičku održivost.

Obveze studenata:

Ispit (način polaganja ispita, opis pisanog/usmenog/praktičnog dijela ispita, način bodovanja, kriterij ocjenjivanja):

Ostale napomene (vezane uz kolegij) važne za studente:

-

SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE 2021/2022

Smrt

Predavanja (mjesto i vrijeme / grupa)	Vježbe (mjesto i vrijeme / grupa)	Seminari (mjesto i vrijeme / grupa)
--	--------------------------------------	--

Popis predavanja, seminara i vježbi:

PREDAVANJA (TEMA)	Broj sati	Mjesto održavanja
-------------------	-----------	-------------------

P1. Uvod u filozofsko mišljenje za studente medicine. Važnost smrti. Što je „smrt“. Što je filozofija? / Filozofski pristup fenomenu smrti. Zašto misliti o smrti? Važnost smrti u ljudskoj kulturi / Smrt i religije / Smrt u filozofiji / Strah od smrti kao uzročnik ljudskih vjerovanja / Što smrt čini važnom? Pojmovni odnos smrti i života / Biološki pojam smrti / Psihološki pojam smrti / Pluralistički pojam smrti / Smrt kao odlazak (odvajanje) duše.	1	
P2. Misterioznost smrti. Logičke mogućnosti života nakon smrti. Transhumanizam. Je li smrt nepoznatljiva? / Je li moguće zamisliti vlastitu smrt? / Je li smrt nemisliva? / Smrt i ništavilo. Je li “život nakon smrti” oksimoron? / Što znači sintagma “život nakon smrti”? / Pogrešno razumijevanje “života nakon smrti” / Je li život nakon smrti moguć? / Platonovski model života nakon smrti / Zamjena tijela / Logički status uskrснуća / Rekonstitucija (naših) atoma / Model “Zvezdanih staza”. Zavaravanje smrti kao temeljna ideja transhumanizma / Osobni identitet / Problem razdvajanja identiteta / Problem dupliciranja identiteta / Ljudska životinja.	1	
P3. Nesreća mrtvih. Zlo smrti – epikurejsko gledište. Zlo smrti – epikurejski argumenti (smrt nije zlo). Može li se mrtvima nanijeti nepravda? / Može li se mrtvima nanijeti šteta? Želje i interesi (mrtvih) osoba / Posthumna zla i dobra. Je li loše umrijeti? / Varijacije epikurejskog gledišta (slabi, umjereni, jaki i ekstremni epikurizam) Praktične posljedice epikurejskog gledišta. Argument simetrije vremena / Prenatalno i postmortalno zlo (simetrija rođenja i smrti) / Sklonost k budućnosti / Argument nepostojanja subjekta i nemogućnosti iskustva.	1	
P4. Zlo smrti – deprivacijsko gledište (smrt kao zlo). Besmrtnost. Strah od smrti. Kritika epikurejskog gledišta / Deprivacijska teorija ili zašto je smrt zlo / Mogući životi i zlo smrti / Čija smrt je gora? Je li loše biti smrtno biće? / Slučaj Makropulos ili prokletstvo besmrtnosti / Uvjeti poželjnosti besmrtnosti / Smrtnost, motivacija i narativna struktura života. Aspekti straha od smrti – čega se bojimo kada se bojimo smrti / Uvjeti racionalnog straha / Racionalne emocije prema smrti / Samoubojstvo: smrt kao rješenje / Smrt i autentičnost smrti.	1	
P5. Vrijednost života. Metafizika smrti i praktični stavovi. Sinteza gradiva i priprema za pisani ispit. Zašto je život vrijedan življenja / Smislenost života – kriteriji i standardi / Bitak prema smrti ili živjeti suočen sa smrtnošću. Metafizičke teorije vrijednosti smrti / Samoubojstvo / Ubojstvo / Smrtna kazna / Eutanazija / Abortus	1	

VJEŽBE (TEMA)	Broj sati	Mjesto održavanja
V1. Filozofija - postojanje - svijet	1	
V2. Proces – događaj – trenutak – stanje	1	
V3. Vjerovanje: vjerovati - sumnjati - dokazati - prihvatiti - valjanost	1	
V4. Smrt – umiranje – nepostojanje	1	
V5. Vrijednost smrti	1	
V6. Zlo, subjekt, vrijeme – deprivacijski odgovori	1	
V7. Zlo smrti i životinje	1	
V8. Smisao života: postojanje - vrijednosti - izbor	1	
V9. Filozofska „crna rupa“ pitanja vrijednosti smrti	1	
V10. Strahovi	1	

SEMINARI (TEMA)	Broj sati	Mjesto održavanja
S1. Racionalnost i strah od smrti	1	
S2. Zlo smrti	1	

S3. Biti mrtav	1	
S4. Zašto je smrt loša?	1	
S5. Nestajanje i nepostojanje	1	
S6. Vrijednost smrti	1	
S7. Korist i šteta nakon smrti	1	
S8. U obranu samoubojstva	1	
S9. Smrtna kazna	1	
S10. Transhumanizam	1	

ISPITNI TERMINI (završni ispit):
